

International Theatre Institute ITI
Dünya sahne sanatları organizasyonu

Dünya Tiyatro Günü Mesajı 2024 - 27 Mart

Mesaj yazarı : Jon FOSSE, Norveç
Norveçli yazar ve oyun yazarı

Türkçe (çeviri)

Jon Fosse'un Dünya Tiyatro Günü Mesajı

Sanat Barıştır

Her insan eşsizdir ve aynı zamanda diğer herkes gibidir. Benzersiz olan dış görünüşümüzdür ; elbette hepsi iyi ve hoştur ; ama aynı zamanda her insanın içinde sırf o kişiye ait olan, o kişi olan bir şey vardır. Buna can ya da ruh diyebiliriz – kelimelerle tarif etmemize gerek bile yok. Orada olmasına müsaade edelim, yeter.

Ancak ne kadar farklı olursak olalım, aynı zamanda aynıyız. Konuştuğumuz dil, tenimizin ya da saçımızın rengi ne olursa olsun, dünyanın her yerinde insan özünde birbirine benzer.

Aynı anda hem birbirimize tamamen benzememiz hem de farklı olmamız belki biraz çelişkili.

Belki de insan, bedeni ve ruhu arasındaki boşlukta paradoksaldır; yani aynı anda hem en dünyevi somut varoluşu, hem de bu maddi, dünyevi varoluşun sınırlamaları aşan bir şeyi kapsar.

Fakat sanat, iyi sanat, kendi mucizevi yöntemiyle tamamen özgün olanla evrensel olanı birleştirmeyi başarır. Evet. Sanat, farklı olanın, yabancı olanın da diyebilirsiniz, evrensel olarak anlaşılmasını sağlar. Bu şekilde sanat, diller, coğrafi bölgeler ve ülkeler arasındaki sınırları kaldırır. Bu şekilde, sadece her bir kişiyi tanımlayan nitelikleri değil, aynı zamanda, biraz farklı bir anlamda, uluslar gibi insan gruplarını tanımlayan özellikleri de bir araya getirir.

Üstelik sanat bunu her şeyi aynı hale getirerek değil, tam tersine farklılığı, evet, yabancılığı

göstererek yapar. Tüm iyi sanatlar tam olarak şunu içerir: yabancı bir şey, tam olarak anlayamadığımız ve aynı zamanda anlayabileceğimiz bir şey. Tabiri caizse bir gizem içerir. Bizi büyüleyen ve böylece sınırlarımızın ötesine iten ve bunu yaparken sanatın hem kendi içinde barındırması hem de bize rehberlik etmesi gereken aşkınlığı yaratan bir şey.

Zıtlıkları birleştiren daha iyi bir yol düşünmüyorum. Bu, çoğu zaman teknolojinin bize getirdiği en hayvani yenilikleri kullanarak yabancıyı, benzersiz ötekini yok etmeye yönelik yıkıcı girişimlerde sıklıkla gördüğümüz şiddetli çatışmanın tam tersidir. İnsanların da hayvani bir tarafı vardır; içgüdüleriyle hareket ederler, bu yüzden öteki, yani yabancı, büyüleyici ve esrarengiz bir şey olarak değil, varoluşa yönelik bir tehdit olarak deneyimlenir. İşte o zaman benzersiz, evrensel olarak anlaşılabilir farklı olan kaybolur ve farklı olanın kontrol edilmesi gereken bir tehdit olduğu kolektif bir kimliğe dönüşür. Dışarıdan bakıldığında, örneğin farklı dinler veya siyasi ideolojiler arasında bir farklılık olarak algılanan şey, fethedilmesi ve hakim olunması gereken bir şey haline gelir.

Savaş hepimizin derinliklerinde yatan şeye karşı, eşsiz olana karşı verilen bir kavgadır. Ve bu kavga, tüm sanata karşı, sanatın en derin özüne karşı bir kavgadır.

Özellikle tiyatro sanatı hakkında değil, genel olarak sanat hakkında konuşmayı tercih ettim çünkü tüm iyi sanatlar, yine, temelde aynı şey etrafında döner; tamamen özgün, tamamen farklı olanı evrensel hale getirmekle ilgilidir. Sanatsal ifademizde özgün ve evrensel olanı bir araya getiriyoruz. Özgünlüğü bastırarak değil, onu öne çıkararak, yabancı olanın açıkça ön plana çıkmasını sağlayarak.

Savaş ve barış birbirine ne kadar zıtsa, savaş ve sanat da o kadar zittir. Sanat barıştır.

Erica Letaille'un orijinal çevirisi

Neslihan Derya Demirel'in yardımı ile